

EU ja Afrikka: tavoitteina strategisuus ja kumppanuus rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä

Hanna Ojanen

25.9.2020

Afrikka on EU:lle sekä naapurustoa että tärkeä osa ulkosuhteita. Yksi viime aikojen mielenkiintoisista muutoksista on se, että EU näyttää nyt toimivan Afrikassa entistä selvemmin omia turvallisuussetujaan ajatellen ja ajaen. Tämä tekee EU:sta entistä strategisemmän ja mahdollisesti tehokkaamman toimijan. Samalla siitä voi kuitenkin tulla vähemmän kumppaneita huomioiva. Tämä on ristiriidassa sen päämäärän kanssa, että EU:n ja Afrikan suhteesta tulisi tasaveroisempi. Strategisuus voi myös kärjistää eri toimijoiden kilpailuasetelmaa.

1. Muuttuvatko EU:n kriisinhallinnan tavoitteet Afrikassa?

Kriisinhallintaoperaatiot ovat pitkään olleet EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan konkreettisin ilmentymä. Unionille määriteltiin erityiset kriisinhallintatehtävät (Petersbergin tehtävät) 1990-luvun lopulla. Yhteinen turvallisuuspolitiikka oli käytännössä osallistumista kriisien hallintaan EU:n ulkopuolella. Jos yhtenä motiivina oli estää kriisien mahdolliset haitalliset seuraukset EU:n alueelle, keskeinen kriisinhallinnan motiivi oli EU:n oman toimintakyvyn osoittaminen – ja kehittäminen – siellä, missä kriisejä oli.

Aluksi kriisinhallinnan tehtävät kattoivat rauhanturvaamisen, humanitaariset ja evakointitehtävät sekä taistelutehtävät kriisinhallinnassa, mihin kuului rauhanpalauttaminen. Myöhemmin tehtäviin lisättiin konfliktinesto, yhteiset toimet aseidenriisunnan alalla, neuvonta ja tuki sotilasasioissa sekä konfliktin jälkeinen vakauttaminen.¹

Kun yhteiset operaatiot käynnistyivät vuonna 2003, oli ensimmäisten joukossa kolme kuukautta kestänyt, Ranskan johtama operaatio Artemis Kongon demokraattisessa tasavallassa. Operaatio pohjasi YK:n mandaattiin ja sen tarkoituksena oli rauhoittaa tilannetta Buniassa sekä parantaa YK-operaation toimintamahdollisuuksia.

Merkittävää operaatiossa oli paitsi se, että EU:n autonominen kriisinhallinta nyt näkyi kartalla sekä Balkanilla että Afrikassa, myös operaation selvä yhteys YK:hon. Se konkretisoi näin EU:n turvallisuuspolitiikan monenkeskisyyttä, mikä samana vuonna laaditussa turvallisuusstrategiassa määriteltiin keskeisen tärkeäksi.

EU:n tähänastisista päättäneistä tai edelleen jatkuvista 37 siviili- ja sotilasoperaatiosta 19 on Afrikassa.² Operaatiot ovat olleet melko pieniä ja usein lyhytkestoisia. Pisimpiä ovat olleet 2008 alkaneet operaatiot, joilla on pyritty suojelemaan kauppamerenkulkua merirosvoilta Adeninlahdella, Somalian rannikolla. Suuria riskejä on haluttu välttää, mikä on varmistanut EU:n jäsenmaiden tuen.

Operaatioissa voidaan nähdä kaksi tärkeää muutosta, jotka koskevat niiden rahoitusta ja sisältöä. Perinteisesti operaatioiden rahoitus on eriytetty, koska EU:n budjetista ei ole voitu rahoittaa sotilaallista toimintaa. Vuodesta 2004 sotilaallisten operaatioiden rahoitus on hoidettu erityisen Athena-rahoitusmekanismin kautta. Afrikan rauhanrahaston kautta EU taas on tukenut afrikkalaisten toimijoiden kriisinhallintaoperaatioita, suorituskykyjen kehittämistä ja varhaista reagointia. Uusi, edelleen budjetin ulkopuolinen rahoitusmalli on Euroopan rauhanrahasto, josta on tarkoitus seuraavasta monivuotisesta rahoituskehiksestä alkaen rahoittaa EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaisia toimia sotilaallisella ja puolustuksen alalla, esimerkiksi

sotilasoperaatioiden yhteisiä kustannuksia tai AU:n rauhanturvaoperaatioita. Euroopan rauhanrahasto korvaa yhdessä naapurustoinstrumentin (Neighbourhood, Development, International Cooperation Instrument NDICI) kanssa Afrikan rauhanrahaston.

Kriisinhallinnan sisällössä painotus on siirtynyt koulutukseen, turvallisuussektorin uudistamiseen (SSR) ja valtion toimikyvyn parantamiseen yleisesti ja erityisesti rajaturvallisuudessa. Aiemmin kriisinhallinta oli tapa osoittaa toimikykyä ja toimijuutta: yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sisäinen tavoite EU:n vahvistajana oli ehkä ulkoista suurempi. Nyt toiminnan ulkoiset tulokset alkavat tuntua tärkeämmiltä, ja niitä haetaan EU:n sisältä. Kriisinhallinnan tavoite on kääntymässä EU:n omaan turvallisuuteen.

Suurin muutos kriisinhallinnassa liittyykin eurooppalaisen turvallisuustilanteen muuttumiseen ja käsityksiin siitä, millaiset asiat uhkaavat Euroopan turvallisuutta. Terrorismin vastainen taistelu on ollut sotilaallisen läsnäolon pääsyitä erityisesti Sahelin alueella, missä jihadistien toiminta ja kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus sai Ranskan aloittamaan operaation vuonna 2012. Kohta sitä seurasivat Afrikan unioni (AU), YK ja EU. Nyt yhä tärkeämmäksi on noussut Eurooppaan kohdistuvan maahanmuuton vähentäminen tai hallinta.

Viimeaikainen kehitys on kulkenut kohti sellaista kriisinhallintaa, jossa poliisilla ja rajavalvonnalla on keskeinen osuus ja osin uudenlainen rooli. Siinä missä ne aiemmin ovat ennen muuta tukeneet isäntävaltion oman toiminnan kehittämistä, nyt ajatellaan, että vahvistamalla rajavalvontaa Afrikassa voidaan vähentää Eurooppaan pyrkivien maahanmuuttajien määrää.

Samalla ulko- ja turvallisuuspolitiikan kriisinhallintaoperaatioiden rinnalle nousevat sisäisen turvallisuuden operaatiot, joissa Euroopan raja- ja merivartiovirasto Frontex on keskeisessä roolissa. Esimerkiksi Libyan ja Nigerin rajoilla yhteisen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatiot tuottavat tietoa rajaliikenteestä Frontexille.³

2. EU tavoittelee strategista toimijuutta

EU:n oma turvallisuus on myös EU:n strategisessa ajattelussa entistä keskeisempi. EU on laatinut vasta kaksi kokonaisstrategiaa, vuosina 2003 ja 2016, ja ne ovat luonteeltaan varsin erilaiset.

Vuoden 2003 strategiassa oli keskeistä määrittää EU:n jäsenvaltioiden yhteiset uhat ja tuoda esille EU:lle ominaiset keinot vastata niihin. Uhkia olivat terrorismi, joukkotuhoaseiden leviäminen, alueelliset konfliktit, toimintakyvyttömät valtiot ja järjestäytynyt rikollisuus. Keskeiset toimintakeinot olivat turvallisuuden lisääminen naapurialueilla ja tehokkaaseen monenkeskisyyteen perustuva kansainvälinen järjestys. Afrikka ei tässä strategiassa kuulunut naapurustoon (mihin Välimeri toisaalta kyllä kuului). Strategiassa nähtiin AU yhtenä alueellisista järjestöistä, joilla on tärkeä merkitys maailmanlaajuisia hallintoa vahvistettaessa, ja mainittiin yhteistyö kumppaneitten kanssa Afrikassa.⁴

Naapuruus ja monenkeskisyys ovat keskeisiä teemoja ja toiminnan muotoja myös vuoden 2016 globaalistrategiassa⁵. Nyt EU:n naapurusto ulottuu etelässä jo Keski-Afrikkaan asti.

Kun globaalistrategia käsittelee Afrikkaa, esiin nousevat ensimmäiseksi terrorismi, väkivalta ja väestönkasvu, konfliktinehkäisy, rajaturvallisuus, terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuminen ja muuttoliike. Edellisen strategian uhkien tilalla ovat nyt prioriteetit, joista ensimmäinen on EU:n ja sen kansalaisten turvallisuus ja toinen valtioiden ja yhteiskuntien selviytymiskyky naapurustossa. Tässä kohdin strategia toteaa, että keskeistä on alueellisten järjestelmien tukeminen, terrorismin torjunta sekä Afrikan rauha ja vauraus. Se puhuu

myös ”yhteisen vaurauden” mahdollisuudesta ja investoinneista Afrikan rauhaan ja kehitykseen ”investointina omaan turvallisuuteemme ja vaurauteemme”.⁶

Monenkeskisyys on edelleen keskeinen strateginen linjaus. Erityisesti mainitaan afrikkalaiset järjestöt, kuten AU, Länsi-Afrikan talousyhteisö ECOWAS, G5 Sahel (Malin, Mauritania, Nigerin, Tšadin ja Burkina Fason yhteistyörakenne) ja Afrikan Sarven yhteistyöjärjestö IGAD, mutta viitataan myös samanmielisten kumppanuuteen kansainvälisillä foorumeilla, missä Afrikan maat voivat toimia yhdessä EU-maiden kanssa.

Oleennaista monenkeskisyyden vahvistamisessa Afrikassa on strategian esiin nostama tarve saada yhdentyminen ja liikkuvuus Afrikassa nousuun. Tämä kuvastaa EU:n omaa perusluonnetta ja sen pyrkimystä auttaa alueellisen integraation kehittämisessä muissa maanosissa. EU näkee integraation ratkaisuna erilaisiin talouden ja turvallisuuden ongelmiin.

Uudenlainen prioriteettien määrittely kuvastaa myös intressien korostumista suhteessa arvoihin. Tällä voi olla merkittävä vaikutus Afrikka-suhteeseen. Omat intressit, erityisesti turvallisuusintressit, voivat auttaa EU:ta strategisemmaksi toimijaksi, eli toimijaksi, joka pystyy selkeämmin määrittämään yhteiset tavoitteet ja keinot ja toimintatavat niiden saavuttamiseksi. Sitä tarvitaan, sillä EU:n sisäisen yhtenäisyyden hakeminen voi olla melkoinen voimainponnistus.⁷ EU-maiden suhteet Afrikkaan ja prioriteetit sen suhteen eroavat toisistaan huomattavasti, eikä esimerkiksi taloudellinen kilpailu niiden kesken ole poissuljettua, kun investoinnit Afrikkaan lisääntyvät.⁸

Kun sisäistä yhtenäisyyttä lisätään korostamalla omaa etua ja käytännön hyötyä, vastataan samalla niille, jotka epäilevät EU:n tarpeellisuutta tai yhteisten varojen käyttöä. Kun huomio siirretään toisten turvallisuudesta omaan turvallisuuteen ja osoitetaan yhteisten operaatioiden vaikutus Euroopassa, voi yhteisen politiikan kannatus vahvistua.

Yhteys maahanmuuttoon nousee erityisesti esille operaatioiden motiivina. Sotilaallisten operaatioiden tarjoama koulutus nähdään investointina, joka osaltaan auttaa väkivaltaisuuden ja rikollisuuden vähentämisessä. Tällä on epäsuora yhteys myös hallitsemattoman maahanmuuton vähentämiseen.⁹

On myös mahdollista, että EU:n strategisesti keskeinen kokonaisvaltaisuus heikentyy. Ulkosuhteiden ja -politiikan laaja keinovalikoima ja pyrkimys yhdenmennyyn lähestymistapaan konflikteihin ja kriiseihin ovat olleet EU:n erityispiirteitä. Yhdennetyllä lähestymistavalla tarkoitetaan kaikkia EU:n käytettävissä olevien politiikkojen ja keinojen hyödyntämistä. Se tulee edelleen esiin myös EU:n Afrikka-suhteissa. Globaalistrategiassa Afrikka mainitaan keskeisenä kenttänä yhdennetyin lähestymistavan soveltamisessa konflikteihin ja kriiseihin.

Sotilaallisten keinojen käyttö EU:n oman turvallisuuden edistämässä voi muuttaa kuvaa EU:sta ja jättää varjoon muita tavoitteita. Sotilaallinen läsnäolo ei välttämättä vastaa esimerkiksi odotuksiin siitä, että EU:lta saataisiin apua konfliktien ennaltaehkäisyssä tai välittäjänä toimimisessa.¹⁰ Sotilaalliset operaatiot ja kahdenvälinen sotilaallinen yhteistyö on lisääntynyt Afrikassa. Ranskalla on tukikohtia kahdeksassa Afrikan maassa, mutta myös Italialla, Espanjalla ja Portugalilla on sotilaallista läsnäoloa. Toisaalta EU-maat pyrkivät myös pehmeän vallan käyttöön esimerkiksi kulttuurikeskusten, tutkimusyhteistyön ja diasporan kautta.¹¹

Uuden Euroopan rauhanrahaston käyttäminen EU:n sotilaallisiin operaatioihin sekä muiden kansainvälisten toimijoiden rauhaa tukevien operaatioiden rahoittamiseen sekä kumppaneiden sotilaallisten suorituskykyjen parantamiseen voisi viedä EU:n painopistettä pehmeästä vallasta pois päin.¹²

Kysymykset demokratiasta ja hallinnon kehittämisestä voivat myös jäädä yleisen vakauden tukemisen varjoon. Esimerkiksi Ranskan sotilaallinen läsnäolo voi vahvistaa paikallisten johtajien asemaa ja olla heidän kannaltaan edullista: Ranska paitsi pitää vakautta yllä, myös rahoittaa armeijan ylläpidon ja koulutuksen. Vakaudella on merkitystä eurooppalaisille, sillä epävakaus ja vallanvaihdot lisäävät siirtolaisten määrää ja ihmissalakuljetusta.¹³

3. Miten EU:n ja Afrikan suhteiden uudistaminen onnistuu?

EU:n ja Afrikan uuden yhteisen strategian on toivottu valmistuvan lokakuussa 2020. Komission lähtökohtana on ollut joukko kumppanuuksia: vihreää siirtymää ja energiansaantia koskeva kumppanuus, digitaalista siirtymää koskeva kumppanuus, kestävä kasvua ja työpaikkoja koskeva kumppanuus, rauhaa ja hallintotapaa koskeva kumppanuus sekä muuttoliikettä ja liikkuvuutta koskeva kumppanuus.¹⁴

Neuvoston päätelmät kesäkuulta nostivat esiin keskeisinä teemoina monenkeskisyyden, ilmaston, kestävä kasvun, hyvän hallinnon ja ihmisoikeudet. Päätelmissä korostetaan vahvempaa kumppanuutta sekä avointa ja osallistavaa vuoropuhelua.¹⁵

Komission puheenjohtaja kuvasi puolestaan unionin tilaa koskevassa puheessaan syyskuussa Afrikka-suhteita tasavertaisten kumppanuuksiksi ja puhui luonnollisista kumppaneista, ei vain naapureista.¹⁶

Komission tiedonanto strategian painotuksista tämän vuoden keväältä¹⁷ kuvaa rauhaa, turvallisuutta, hallintotapaa ja selviytymiskykyä koskevaa kumppanuutta näin: lähtökohtana on, että päävastuu on Afrikalla, mutta EU voi myös tehdä enemmän. Komissio toteaa, että ”yhteistyötämme on selkeästi tarpeen lujittaa entisestään ja tehdä siitä strategisempaa ja räätälöidymppää yhteisen sitoutumisen, vastuun ja omistajuuden pohjalta”.

Tiedonanto tarjoaa myös analyysin Afrikan turvallisuuden ongelmista. Sen mukaan Afrikan epävakautta eivät enää määritä valtioiden väliset konfliktit vaan valtioiden rajallinen mahdollisuus valvoa maa- ja merialueita, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden heikkeneminen, kotikasvuinen ääriajattelu, yhteisöjen väliset konfliktit, aseistettujen ryhmien leviäminen sekä terrorismi ja kansainvälinen rikollisuus, myös kyberrikollisuus. Näiden lisäksi epävakautta aiheuttavat myös esimerkiksi ilmastonmuutos, kiihtyvä kilpailu luonnonvaroista, ympäristöhaasteet ja terveysuhat.

Nyt EU nyt tukee Afrikan rauhanrahaston kautta paikallisten johtamia rauhanoperaatioita ja Afrikan rauhan ja turvallisuuden rakenteita (APSA). Niiden ohella EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatiot sekä ”muut EU:n jäsenvaltioiden toteuttamat turvallisuus- ja puolustusalan toimet” edistävät komission mukaan konkreettisesti rauhaa ja turvallisuutta Sahelin alueella, Afrikan sarvessa, Guineanlahdella, Tšad-järven alueella ja Keski-Afrikan tasavallassa.

Komission ehdottama uusi kumppanuus pyrkii entistä jäsennellympään ja strategisempaan yhteistyöhön sekä maantieteelliseen keskittämiseen ”alueille, joilla on eniten jännitteitä ja haavoittuvuustekijöitä”. EU tarjoutuu tukemaan afrikkalaisten kumppaneidensa pyrkimyksiä vastata kaikkiin haasteisiin ja parantaa yleistä selviytymiskykyä. EU tarjoutuu tukemaan myös Afrikan puolustus- ja turvallisuusvalmiuksia ja hyödyntämään siinä ehdotettua Euroopan rauhanrahastoa, yhteisen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toimiaan sekä turvallisuuteen ja puolustukseen liittyviä välineitä voidakseen paremmin vastata haasteisiin, joita afrikkalaisilla turvallisuus- ja puolustusalan toimijoilla on kentällä.

Lisäksi komissio toteaa, että EU:n olisi mukautettava ja tehostettava tukeaan Afrikan rauhanpyrkimyksille keskittymällä konflikteihin ja kriiseihin sovellettavaan yhdenmukaiseen lähestymistapaan, toimimalla konfliktin kaikissa vaiheissa, investoimalla radikalisoitumisen ehkäisemiseen, konfliktien ratkaisuun ja vakauttamiseen ja kytkemällä humanitaariset toimet sekä kehitys-, rauhan- ja turvallisuuspyrkimykset paremmin toisiinsa.

Sama ajatus humanitaarisen toiminnan, kehitysyhteistyön sekä rauhan- ja turvallisuusoperaatioiden yhteen kytkemisestä toistuu ehdotuksessa erillisestä kumppanuudesta, jonka tarkoitus on taata selviytymiskyky, resilienssi. Myös muuttoliike nousee esiin. Tavoite on varmistaa ”tasapainoiset, yhtenäiset ja kokonaisvaltaiset kumppanuudet liikkuvuus- ja muuttoliikeasioissa”.

Tiedonannossa tulevat siis selvästi esille EU:n keskeiset painopisteet: naapuruston resilienssi, missä korostetaan naapureiden omaa vastuuta,¹⁸ monenvälisen järjestelmän tuki ja yhdenmukainen lähestymistapa. Strategisuutta pyritään parantamaan.

Ehdotuksissa on kuitenkin useita kohtia, joissa kasvavan strategisuuden ongelmat nousevat esille. Niistä ensimmäinen on strategisten tavoitteiden ristiriitaisuus. Yhtäältä EU kannattaa Afrikan yhdentymistä ja vapaata liikkuvuutta, mitä esimerkiksi Afrikan mantereen vapaakauppa-alue (AfCFTA) ja Afrikan passi kuvastavat. Toisaalta se haluaa vahvistaa rajavalvontaa vähentääkseen muuttoliikettä Eurooppaan. Tämä voi haitata liikkuvuutta Afrikan maiden välillä. EU:n tavoittelema Euroopan poliittinen vakaus ei välttämättä aja ECOWAS:in tavoitteita rajaliikenteen suhteen.¹⁹

Toinen strategisuuden ongelma onkin kumppanuuden luonne. Keskeistä on, kuka turvallisuuden ongelmat määrittää. Painotetaanko yhteisiä uhkia kuten väkivaltaista ekstremismia ja ihmiskauppaa?²⁰ Kehittyvätkö prioriteetit samaan suuntaan, vai onko EU:lle tärkeämpää turvallisuus, kun Afrikka painottaisi taloutta?²¹

Uhat ja turvallisuustarpeet voivat olla erilaiset paitsi eri maanosista, myös eri maista katsottuina. Afrikan maiden väliset erot ovat huomattavat paitsi kehityksessä, myös hallinnossa, turvallisuudessa ja liikkuvuudessa.²² Kolmas ongelma onkin siinä, kenen kanssa puhutaan.²³ Strategiassa puhutaan vuoropuhelusta. Pyrkiikö EU samalla luomaan Afrikasta sellaista yhtenäistä toimijaa, joka olisi EU:n ajatuksen mukainen vuoropuhelun kumppani?

Yleisessä pyrkimyksessä strategian uudistamiseen kohti kumppanuutta on kysymys asenteesta ja mahdollisuudesta muuttaa sitä uskottavasti. Sävy ja asenne ovat tärkeitä tasavertaisuuden luomisessa.²⁴ Tärkeää on myös luottamus. Esimerkiksi tavat, joilla EU toimii omissa operaatioissaan, erityisesti tiedon kerääminen ja edelleen välittäminen, voivat muodostua luottamuskysymykseksi suhteessa kumppanimaihin.²⁵

Monenkeskisyyden vahvistaminen on sekin moniulotteinen tavoite. Monenkeskisyydessä on yhtäältä kysymys AU:n ja muiden Afrikan maiden järjestöjen vahvistamisesta. Esimerkiksi Sahelin alueen alueelliset toimielimet eivät ole näissä kysymyksissä välttämättä toimikykäisiä, vaikka niitä on pyritty kehittämään ja tukemaan. Sahelin alueen yhteistyöhön on luotu aina uusia muodostelmia ja liittymiä koheesiota lisäämään, mutta tulos on voinut olla päinvastainen. Ongelmana on nähty keskittyminen erityisesti lyhyen tähtäimen turvallisuuteen niin, että hyvän hallinnon kehittäminen jää sivuun, samoin kuin Ranskan keskeinen rooli sekä kumppanien vähäinen osallistuminen.²⁶

Toisaalta monenkeskisyydessä on kyse yhteistyömahdollisuuksista YK:ssa. EU-maat ovat huomanneet, että kun neljäsosa YK:n jäsenistä on Afrikasta, yhteistyö niiden kanssa kannattaisi esimerkiksi ympäristökysymyksissä. Afrikan maiden mahdollisiin tarpeisiin vahvistaa omaa edustustaan vaikkapa turvaneuvostossa ei niinkään ole kiinnitetty huomiota.

Lopulta EU:n erityisyys toimijoiden joukossa voi hämärtyä. Kun sotilaallinen ja sisäiseen turvallisuuteen liittyvä läsnäolo sekä toisaalta investoinnit korostuvat, alkaa EU muistuttaa niitä lukuisia muita toimijoita, jotka hakevat Afrikasta erilaisia kumppanuuksia. Kiinan, Yhdysvaltojen ja Venäjän ohella niitä ovat esimerkiksi Turkki ja Intia. Monenlaisten toimijoiden keskinäiset kahnaukset voivat myös olla uusi riski, kun sotilaallinen läsnäolo lisääntyy. Venäläiset aseet ja palkkasotilaat tekevät SSR-työstä vaikeampaa. Infrastruktuurin rakentamisessa voi tulla kilpailua toimijoiden kesken. Huomionarvoinen ongelma on myös se, että EU:ta ja länsimaita haastetaan ja mustamaalataan Afrikassa samalla kun muut toimijat voivat tukea Afrikan maiden autoritaarista ja alistavaa hallintoa.²⁷

Niin hyvä kuin kasvava strategisuus onkin EU:n omalle yhtenäisyydelle ja toiminnan terävöittämiselle, se voi vaikuttaa entistä selvemmältä omien etujen ajamiselta. Sellaisena se voi sekä etäännyttää strategian toivottua kumppania että lisätä kilpailun tuntua muiden alueen ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Viekö lisääntyvä strategisuus samalla pohjaa kumppanuudelta?

¹ https://eeas.europa.eu/topics/common-security-and-defence-policy-csdp/5388/shaping-of-a-common-security-and-defence-policy_en

² https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en

³ Parkes, Roderick (2020): Reading the runes. The future of CSDP and AFSJ.

https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/CSDP%20in%202020_0.pdf

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/30809/qc7809568fic.pdf>

⁵ Globaalistrategia 2016: jaettu näkemys, yhteinen toiminta https://eurooppatiedotus.fi/wp-content/uploads/sites/19/2017/02/globaalistrategia_fi.pdf

⁶ Globaalistrategia 2016, s. 27.

⁷ Suomen ja muiden maiden Afrikka-kiinnostuksesta myös: Maailma.net: Teija Laakso: Suomi haluaa päivittää Afrikka-strategiansa 2000-luvulle, eikä se ole ainoa – Miksi Afrikka kiinnostaa nyt kaikkia? <https://www.maailma.net/uutiset/suomi-haluaa-paivittaa-afrikka-strategiansa-2000-luvulle-eika-se-ole-ainoa-miksi-afrikka>

⁸ Giovanni Faleg and Carlo Palleschi: African strategies. European and global approaches towards sub-Saharan Africa. Chaillot Paper 158, June 2020. Paris: EUISS. <https://www.iss.europa.eu/content/african-strategies>

⁹ EU:n sotilasesikunnan päällikkönä toiminut Esa Pulkkinen Ruotuväki-lehdessä: <https://ruotuvaki.fi/-/eu-n-sotilasyhteistyolla-evaata-nousta-uedelle-tasolle>

¹⁰ Relations between Africa and Europe. Mapping Africa's priorities. Tsion Tadesse Abebe and Hafsa Maalim. Institute for Security Studies (ISS), Africa Report 25, August 2020. <https://issafrica.s3.amazonaws.com/site/uploads/ar-25.pdf>

¹¹ Faleg ja Palleschi.

¹² ECDPM Discussion Paper n. 248 (March 2019): Deneckere, Matthias: The uncharted path towards a European Peace Facility, <https://ecdpm.org/wp-content/uploads/DP-248-The-uncharted-path-towards-a-European-Peace-Facility-ECDPM-March-2019.pdf>

¹³ Sonja Parkkinen: ”Moni eurooppalainen järkyttyisi, jos tietäisi tästä suhteesta” – Ranska ei ole luopunut siirtomaaisännän elkeistä Afrikassa ja siksi nuoret sukupolvet haluavat muutosta. Helsingin Sanomat 8.9.2020. <https://www.hs.fi/paivanlehti/08092020/art-2000006628053.html>

¹⁴ Komission tiedonanto keväältä 2020 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52020JC0004>

¹⁵ <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2020/06/30/on-the-path-to-a-deeper-and-stronger-partnership-living-up-to-the-european-and-african-aspirations-council-adopts-conclusions-on-africa/>

¹⁶ https://ec.europa.eu/finland/news/komission-puheenjohtaja-von-der-leyenin-ensimm%C3%A4inen-unionin-tilaa-koskeva-puhe_fi

¹⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fin_20_373

¹⁸ AU:n ja EU:n muistio vuodelta 2018 mainitsee yhteisen vastuun rauhasta ja turvallisuudesta. Memorandum of understanding between the African Union and the European Union on Peace, Security, and Governance, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_3887, 2018.

¹⁹ Bøås.

²⁰ Tadesse Abebe ja Maalim.

²¹ Geert Laporte 14.9.2020 <https://ecdpm.org/talking-points/au-eu-summit-not-immune-covid-19-blessing-disguise/>

²² Morten Bøås,

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/603506/EXPO_BRI\(2020\)603506_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/603506/EXPO_BRI(2020)603506_EN.pdf)

²³ Bruce Byiers, ECDPM blog, 16 March 2020 ‘The EU and Africa: Should, would, could... but how?’ <https://ecdpm.org/talking-points/eu-and-africa-should-would-could-but-how/>

²⁴ Afrikasta oppiminen tulee esiin Fingon podcastissa (Kurikkala ja Sumuvuori) sekä Pekka Haaviston ja Ville Skinnarin vieraskynässä Helsingin Sanomat 23.9.2020: <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006644844.html>

²⁵ Parkes.

²⁶ ECFR Policy Brief August 2020: Andrew Lebovich: ‘Disorder from chaos: why Europeans fail to promote stability in the Sahel.’ https://www.ecfr.eu/page/-/Sahel_Alliance_Lebovich.pdf

²⁷ Faleg ja Palleschi.